

А отже, будучи правим по суті, позивач може залишитися без засобів захисту власних прав через небажання трибуналу здатися упередженим у відношенні до позивача та врахувати специфіку пострадянських країн. Ale це вже зовсім інша проблема.

Припустімо, що заявник все-таки спромігся переконати арбітражний трибунал прийняти рішення про вжиття заходів забезпечення. Чи можна вважати, що на цьому проблема є розв'язаною? На жаль, відповідь на це запитання, швидше за все, негативна. Якщо виходити із позиції, що недобросовісний відповідач уже вчинив певні дії, спрямовані на перешкоджання винесенню арбітражного рішення або задля унеможливлення його майбутнього виконання, то є всі підстави вважати, що без належного механізму, який забезпечить примусове виконання рішення трибуналу, це рішення так і не буде виконане. Наявність та ді-

євість такого механізму у відношенні до України ми і спробуємо проаналізувати в цій статті.

СВІТОВА ПРАКТИКА

Добре відомо, що саме завдяки існуванню Нью-Йоркської конвенції, якою був встановлений універсальний механізм визнання та виконання іноземних арбітражних рішень, міжнародний комерційний арбітраж став популярним способом вирішення спорів із іноземним елементом. Однак якою б універсальною не була Нью-Йоркська конвенція, вона не може охопити всі питання в міжнародному комерційному арбітражі. Зокрема, у тексті Конвенції немає спеціальних положень, які регулюють процедуру визнання та виконання рішень про вжиття заходів забезпечення. Відтак, питання про те, чи охоплюються Конвенцією, в тому числі і рішення щодо вжиття заходів

забезпечення, її досі залишається дискусійним.

Перша проблема, яка може постати перед заявником у процесі визнання та примусового виконання таких рішень трибуналу, це його форма. Так, відповідно до статті III Конвенції, держави зобов'язані визнавати та виконувати саме «арбітражні рішення» (Arbitral award), тоді як традиційною формою рішення про вжиття заходів забезпечення є «процесуальний наказ» (Procedural order). Таким чином, більшість рішень формально не підпадають під сферу дії Нью-Йоркської конвенції, і, відповідно, їх визнання та виконання залишаються на розсуд національного законодавця.

На сьогодні ситуація дещо поліпшилась, оскільки у більшості арбітражних регламентів окремо передбачено право трибуналу прийняти подібне рішення у формі «арбітражного рішення» (див. Регламенти

**Євген БЛІНОВ, старший юрист
МІОГ AstapovLawyers**

АРЕШТ АКТИВІВ

Безперечно, одним з найбільш популярних заходів забезпечення був і залишається арешт активів. Причому залежно від юрисдикції арешт може бути специфічним: від можливості арешту коштів на кореспондент-

ських рахунках у банках (до останнього часу можливість такого арешту щодо морських вимог існувала в США) до застосування персонального заходу worldwide freezing order щодо конкретної особи через англійські суди. У корпоративних спорах дуже популярним заходом є призначення тимчасового адміністратора юридичної особи, що суттєво обмежує контроль сторони над цією особою. На жаль, українське процесуальне законодавство де-факто не дозволяє застосування забезпечувальних заходів на підтримку арбітражного провадження ані у МКАС при ТПП Україні, ані в будь-якому іншому міжнародному комерційному арбітражі. На розгляді у Верховній Раді України якраз перевірює проект закону, що має врегулювати це питання. Уся українська арбітражна спільнота сподівається на прийняття цього закону. Однією з останніх тенденцій тиску на відповідача, особливо у справах, що стосуються українських бенефіціарів, є PR-супровід справи. З іншого боку, можливості такого супроводу обмежені через конфіденційність арбітражного провадження, проте завдяки певній кількості тактичних судових процесів у різних юрисдикціях можливості цього інструменту стають усе привабливішими.

**Іван ЗЄВАКОВ, старший юрист
ЮФ «Антіка»**

ФОРМАЛЬНА ПРОЦЕДУРА

Процедура визнання та виконання в Україні рішень іноземних судових установ є досить формальною. І саме невідповідність рішення певним формальним критеріям, дійсна або уявна, найчастіше стає підставою для відмови українськими судами у визнанні та наданні дозволу на примусове виконання арбітражного рішення. Наслідком такої відмови є неможливість для стягувача здійснити примусове виконання рішення іноземного арбітражу на території України. При цьому підстави для відмови у визнанні та виконанні рішень можуть бути різними, починаючи від недоліків арбітражного застереження (зокрема, неточна назва арбітражної установи), неправильного або неповного найменування сторін (найменування, адреса та ідентифікаційний код) в резолютивній частині арбітражного рішення, закінчуючи поданням неповного пакета документів, передбаченого законодавством України. Ще однією причиною фактичної неможливості виконати рішення іноземного арбітражу може бути відсутність у боржника відповідних коштів та ліквідного майна, на яке можна було б накласти стягнення. Неплатоспроможність боржника, серед іншого, може бути викликана і недобросовісними діями його власників, умисним виводом активів тощо. На жаль, наявних на сьогодні в Україні правових інструментів недостатньо для ефективного запобігання таким діям.